

Ο Θεσμός του υποδιακόνου στη διδασκαλία του Συμεών Θεσσαλονίκης (Γεώργιος Ζαραβέλας, Θεολόγος)

/ [Πεμπτούσία](#)

Ο υποδιάκονος συνιστά τον τελευταίο βαθμό του κατώτερου κλήρου, αφού είναι ανώτερος των αναγνωστών και των ψαλτών και κατώτερος των διακόνων, δηλαδή του πρώτου βαθμού της ειδικής ιερωσύνης. Ο Συμεών αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης (+1429) αναφέρεται στο βαθμό του υποδιακόνου στο έργο του «Διάλογος εν Χριστώ κατά πασών των αιρέσεων και περί της μόνης πίστεως του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού, των ιερών τελετών τε και μυστηρίων πάντων της Εκκλησίας» και συγκεκριμένα στα κεφάλαια ΡΞΑ΄-ΡΞΔ΄ (MignePG 155, στ. 368B-369B). Περιγράφει την τελετή της χειροθεσίας υποδιακόνου, τις προϋποθέσεις για την επιλογή των υποψηφίων για χειροθεσία τα καθήκοντα, αλλά και τη λειτουργική ενδυμασία που λαμβάνει από τα αρχιερατικά χέρια με την καθιέρωσή του.

Πηγή: eikonografos.com

Πηγή: eikonografos.com

Ο υποψήφιος για χειροθεσία υποδιακόνου οφείλει να επιλεγεί από τις τάξεις των αναγνωστών ή των ψαλτών, να έχει υπηρετήσει στη βαθμίδα αυτή ευδόκιμα και να έχει υπερβεί το εικοστό έτος της ηλικίας. Ο υποδιάκονος, σε αντίθεση με τις ανωτέρω τάξεις, μετά την καθιέρωσή του δεν μπορεί να συνάψει γάμο με γυναίκα, αφού, κατά τον Συμεών, με τη χειροθεσία του περισφίγγει με ταπείνωση και σωφροσύνη το χάρισμα της αγνότητας.

Η τάξη της χειροθεσίας του υποδιακόνου περιγράφεται από τον Συμεών ως εξής: Ο αρχιερέας στέκεται προ των βασιλικών πυλών, δηλαδή επί της Ωραίας Πύλης, ενδεδυμένος πλήρη τη λειτουργική αμφίεσή του. Πριν από την έναρξη της Θείας Λειτουργίας προσέρχεται σε εκείνον ο υποψήφιος, φορώντας μέλαν ιμάτιο και πορφυρό καμίσιο, ένδυμα του αναγνώστη, το οποίο μοιάζει με κοντό φελόνιο. Με την έναρξη της Μεγάλης Δοξολογίας γίνεται η φωταψία του ναού, η οποία

δηλώνει, κατά τον Συμεών, τη δόξα του Μεγάλου Φωτός – Τριαδικού Θεού, αλλά και τον χορηγούμενο στον υποψήφιο θείο φωτισμό, ενώ ο χειροθετούμενος απεκδύεται το καμίσιο με αρχιερατική προσταγή.

Ο προσερχόμενος για τη χειροθεσία προσκυνά τρεις φορές προς την Ανατολή, σε σχήμα προσκύνησης της Αγίας Τριάδας, και ενδύεται στιχάριο, το οποίο έχει ευλογήσει ο αρχιερέας. Η ένδυσή του συμβολίζει την απόδοση μεγαλύτερου φωτισμού. Η απόθεση του πορφυρού καμισίου του αναγνώστη και η ένδυση με το λευκό στιχάριο συμβολίζει την αποβολή των αιματωδών μωλώπων της ανθρώπινης φύσης και την περιβολή με θεία καθαρότητα και απάθεια, δηλαδή τη χαρισματική πορεία απαλλαγής από τα πάθη.

Η περίζωση του υποδιακόνου με το οράριο έπεται της ένδυσης του στιχαρίου. Ο Θεσσαλονίκης δεν αναφέρεται στην παρούσα φάση ονομαστικά στο άμφιο αυτό, καθώς σημειώνει μόνο την πράξη της περίζωσης του υποδιακόνου. Η περίζωση δηλώνει την αδυναμία, αφενός, του υποφαινόμενου να κατακτήσει την απόλυτη αγνότητα με τις δικές του πεπερασμένες δυνάμεις και, αφετέρου, την πνευματική περίσφιξή του γύρω από την οσφυϊκή χώρα με ταπείνωση και σωφροσύνη, μέσω των οποίων θα επιτύχει την αγνότητα. Ο τελευταίος συμβολισμός θεωρείται από τον Θεσσαλονίκης ως ο λόγος, εξαιτίας του οποίου ο υποδιάκονος δεν μπορεί πλέον, μετά την καθιέρωσή του, να συνάψει γαμική σχέση.

Η προσέλευση του υποδιακόνου ενώπιον του αρχιερέα ακολουθεί την ένδυσή του. Ο αρχιερέας, τότε, σφραγίζει τον χειροθετούμενο, πράξη που δηλώνει, ότι η τελείωση του υποδιακόνου γίνεται από τον ίδιο τον νεκρωθέντα και ζώντα Ιησού, αλλά και ότι σε προσφέρεται ως ανάθημα Εκείνον. Η χειροθεσία που ακολουθεί μαρτυρά την απόδοση της θείας χάριτος και τη σκεπαστική επενέργειά της, ενώ η ακρόαση της ευχής της καθιέρωσης από τον υποδιάκονο συνιστά τρόπο αποδοχής των χαρισμάτων, τα οποία αυτή αναφέρει.

[Συνεχίζεται]